

Plenum

Torsdag 23.9.2021 kl. 16.00—18.20

3. Justitiekanslerns i statsrådet berättelse för år 2019

Berättelse B 12/2020 rd

Utskottets betänkande GrUB 11/2021 rd

Enda behandlingen

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 3 på dagordningen presenteras för enda behandlingen. Till grund för behandlingen ligger grundlagsutskottets betänkande GrUB 11/2021 rd. Nu ska riksdagen besluta om ett ställningstagande med anledning av berättelsen. — Utskottets ordförande, ledamot Ojala-Niemelä, varsågod.

Debatt

17.04 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslakivaliokunnassa on ollut mietintöasiana käsiteltävänä Oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2019. Valiokunta antoi mietintönsä kesäkuussa. Perustuslakivaliokunnan mietinnössä tarkastellaan kahta erityiskysymystä.

Ensimmäinen näistä on toimitusministeristön laillisuusvalvonta, jota koskeva seikkaperäinen katsaus sisältyy oikeuskanslerin puheenvuoroon kertomuksessa. Kertomusvuoden, siis 2019, aikana oli kaksi ajanjaksoa, jolloin hallitus oli toimitusministeristö. Näistä ensimmäinen kesti lähes kolmen kuukauden ajan. Valiokunta toteaa pitävänsä perusteltuna, että toimitusministeristöön liittyviä näkökohtia käsitellään laajasti ja monipuolisesti oikeuskanslerin kertomuksessa.

Toisena erityiskysymyksenä tarkastellaan julkisen hallinnon digitalisaatiota. Julkisen vallan velvollisuus huolehtia hallinnossa asiainnoin tosiasiallisesta mahdollistamisesta kaikille tarkoittaa perustuslakivaliokunnan mukaan myös perinteisten asiointitapojen, kuten paperisen ja henkilökohtaisen asiainnin, mahdollisuuksien säilyttämistä riittävässä määrin digitaalisten palveluiden rinnalla. Lisäksi olennaista on huolehtia molempien kansalliskielten riittävästä näkyvyydestä myös digitaalisissa palveluissa ja myös muista kielellisistä oikeuksista.

Perustuslakivaliokunta korostaa myös, että kielen ja osallisuuden kannalta merkittäviä ovat myös automatisoitujen menettelyjen ymmärrettävyys ja kontrolloitavuus.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota saamaansa selvitykseen siitä, että kertomusvuoden jälkeen laillisuusvalvonnan työmäärä on kasvanut huomattavasti. Tämä näkyy muun muassa kanteluiden määrässä, jonka arvioidaan kasvaneen paitsi poikkeusolojen vuoksi myös yleisesti muutenkin. Perustuslakivaliokunta pitää tärkeänä, että laillisuusvalvontaan varataan riittävät resurssit. Asiaan tulee kiinnittää huomiota myös perustuslakivaliokunnan kiirehtimässä ylimpien laillisuusvalvojien tehtävien jakoa koskevassa uudistuksessa.

Punkt i protokollet PR 103/2021 rd

Mainitsen vielä, että hyvin vakiintuneen tavan mukaan perustuslakivaliokunta ei ole erikseen arvioinut oikeuskanslerin yksittäisiä ratkaisuja tai kannanottoja.

Perustuslakivaliokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt oikeuskansleri Tuomas Pöysti, olkaa hyvä.

17.07 Valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöysti: Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan mietinnössään esittämät huomiot ovat tärkeää dialogia, jonka kautta kehitämme oikeuskanslerin laillisuusvalvontaa. Mietinnössä korostettuja teemoja digitalisatiosta, kielellisistä oikeuksista sekä ymmärrettävästä ja oikeudellisesti kontrolloitavissa olevasta automaatiosta tulemme jatkossakin käsittelemään laillisuusvalvonassa.

Perustuslakivaliokunnan nosto huomattavasti kasvaneesta työmäärästä on tärkeä. Työtaakka jatkaa edelleen kasvuaan. Viime vuonna, 2020, vireille tuli kaikkiaan 3 727 laillisuusvalvonta-asiaa, joista kanteluita oli 2 844, ja viime vuoden aikana ratkaisimme 2 674 kantelua. Vuoteen 2019 eli edelliseen vuoteen verrattuna niin saapuneiden kuin ratkaistujen kanteluiden määrä lisääntyi yli kolmanneksella.

Koronaepidemiaan liittyviä kanteluita oli viime vuonna 547. Niitä ja muitakin kanteluasioita on tullut runsaasti sisään tänäkin vuonna. Poikkeukselliset olot tuottavat jo itsessään hallitusvallan valvontaan ja ennakkolliseen säädösvalvontaan paljon oikeudellisesti vaikeaa lisätyötä. Ennakollisen laillisuusvalvonnan lausuntoja on annettu 72 kappaletta, tarkempia ennakkotarkastuksia hallituksen esityksiin ja asetuksiin 77. Valtioneuvoston istuntoja oli noin sata, ja niissä oli 2 088 asiaa, kun edellisenä vuonna istuntoja oli 56 kappaletta ja niissä oli 1 348 asiaa.

Kasvaneet ovat myös ratkaistavaksi tulevien asioiden vaikeusaste ja yhteiskunnalliset odotukset meitä ylimpiä laillisuusvalvojia kohtaan. Siksi laillisuusvalvonnan riittävät resurssit on tarpeen turvata. Voimavarojen kannalta on perustuslakivaliokunnan kiirehtimä uudistus oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen välisestä tehtävänjaosta hyvin tärkeä. Sitä minäkin kiirehdin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Keskusteluun. — Edustaja Essayah.

17.09 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Nämä perustuslakivaliokunnan esille ottamat erityiset aiheet vuoden 2019 kertomuksessa, ensinnäkin toimitusministeristön laillisuusvalvonta ja julkisen hallinnon digitalisaatio, ovat molemmat varmasti niitä, joihin on ollut syytä tuona vuonna kiinnittää erityistä huomiota. Erityisesti olen tyytyväinen siihen, että perustuslakivaliokunta on linjannut, että julkisen vallan velvollisuus on huolehtia hallinnossa asiointin tosiasiallisesta mahdollistamisesta kaikille ja että se tarkoittaa perinteisten asiointitapojen, kuten paperisen ja henkilökohtaisen asiointin, mahdollisuuksien säilyttämistä riittävissä määrin digitaalisten palvelujen rinnalla.

Tämä korona-aika on meidät suomalaiset saanut tekemään monenmoista digiloikkaa, missä on ollut paljon hyvää, mutta täytyy sanoa, että samanaikaisesti meistä varmaan useimmat ovat saaneet myöskin niitä yhteydenottoja, joissa niin sanotut digisyrjäytyneet kansalaiset ovat huolissaan siitä, millä tavalla he pääsevät enää ottamaan yhteyttä viranomaisiin ja viemään omia asioitaan eteenpäin, ja siitä, onko niin, että joihinkin paikkoihin on ainut mahdollisuus joko sähköisesti tai sitten jollakin muulla digitaalisella järjestelmäl-

Punkt i protokollet PR 103/2021 rd

lä ottaa yhteyttä. Siinä mielessä esimerkiksi tällaiset viranomaisten palvelunumerot, joihin prepaid-liittymillä soittaminen saattaa olla mahdotonta tai joista vastaussoiton takaisin saaminen on mahdotonta tai joissa on vieläkin joitain maksullisuuksia sellaisissa viranomais-tehtävissä, joitten pitäisi olla kansalaisten näkökulmasta maksuttomia, ovat edelleen sellaisia seikkoja, joista kansalaisilta tulee palautetta.

Aivan oikeutetusti täällä on lopussa toki nostettu esille tämä, että poikkeuksellinen korona-aika on varmasti lisännyt myös laillisuusvalvonnan työmäärää. Aivan kuten tuossa oikeuskansleri totesi, niin esimerkiksi valtioneuvoston istuntojen määrä on moninkertaistunut, ja uskon myöskin, että niitten asioiden sisällöllinen vaikeusaste on ollut moninkertainen verrattuna tavallisiin oloihin. Siinä mielessä nämä ovat varmasti huomioitavia asioita, kun mietitään paitsi resursseja myöskin sitä, millä tavalla oikeuskanslerin ja oikeusasia-miehen välistä työnjakoa voitaisiin edelleen kehittää ja myöskin sisällöllisesti kenties sitä kautta tuoda resursseihin lisäystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Guzenina.

17.11 Maria Guzenina sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Me puhumme miljoonasta suomalaisesta, kun me puhumme siitä joukosta, jolla ei ole riittävää digiosaamista. Me puhumme silloin siitä, millä tavalla he pääsevät Kelan palveluihin, työvoimapalveluihin, veropalveluihin yhdenvertaisesti. Tällä hetkellä tilanne ei ole yhdenvertainen esimerkiksi iäkkäille ihmisille, joiden saattaa olla hyvinkin vaikea omaksua uusia taitoja, puhumattakaan sitten heistä, joilla saattaa olla muistisairautta tai muita sairauksia, joiden johdosta he eivät pääse liikkumaan sinne toimipisteeseen, tai sitten harvaan asutuille seuduille. Miten me varmistamme, että nämä ihmiset aidosti nähdään yhdenvertaisina ja he saavat yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää näitä palveluita?

Oli aivan oikein, että oikeuskansleri tässä omassa kertomuksessaan nosti näitä tärkeitä asioita esille, ja me perustuslakivaliokunnassa myöskin huomioimme ne, koska näitä asioita ei voi jättää tällaisiksi. Meillä on ihan valtava urakka siinä, että nämä miljoona ihmistä ja mahdolliset tulevat sellaiset, kun meidän väestömmekin ikääntyy, eivät voi käyttää näitä palveluita. Toki jatkuvasti tämä digiosaaminen paranee. Mitä nuorempi polvi, sitä paremmin he kykenevät käyttämään näitä palveluita. Mutta sitten meidän täytyy muistaa, että meillä tulee aina olemaan sellainen joukko ihmisiä ikääntyneissä ja vammaisissa, joille näiden käyttäminen on mahdotonta verkon yli, ja siksi me tarvitsemme kuitenkin toimivan järjestelmän, jolla turvataan myöskin heidän mahdollisuutensa.

Tässä yhteydessä, arvoisa puhemies, vielä totean — vaikka se ei liity tähän asiaan varsinaisesti — että kyllä se, mitä tapahtuu esimerkiksi pankkimaailmassa, on valtavan eriarvoista kokonaisuutena, kun katsotaan, millä tavalla näkee tuolla kaduilla vanhojen ihmisten jonottavan, kun pankeissa ei enää saa sitä perinteistä palvelua vaan sekin on siirtynyt verkkoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Heinonen.

17.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä oikeuskansleri ja edustajakollegat, muut täysistuntoa seuraavat! Edustaja Guzenina nosti tärkeän asian esille omassa puheenvuorossaan, ja tästä on käyty eduskunnassa monia keskusteluja. Puhutaan verkkoesteettömyydestä ja siitä, minkälaisia esteitä palveluiden saavuttamiseksi se aiheuttaa. Vaik-

Punkt i protokollet PR 103/2021 rd

ka pidän itseäni kohtuullisen hyvänä jo tänä päivänä näiden laitteiden käytössä — vaikka ensimmäisen matkapuhelimen vasta yli 20-vuotiaana sainkin — niin siitä huolimatta, kun nyt tulivat näiden pienien tavaroiden tullaukset, kyllä kovin haastavaa oli minullekin sen tullauksen toimittaminen niiden palveluiden kautta, puhumattakaan silloin, jos takana ei ole sellaista pitkää kokemusta tietolaitteiden käytöstä tai jos sitten on ihan näkövammaisuutta tai muuta tämäntyyppistä. Haluan kyllä kiittää edustaja Guzeninaa — jonka kanssa olemme muuten näistä ennenkin puhuneet täällä. Huolehtisimme nyt ensin siitä, että nämä valtion palvelut — Kela ja muut, verottaja ja nämä — olisivat sellaisia, että ne onnistuisivat ihan meistä jokaiselta.

Tänään meillä ovat käsittelyssä oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2019 ja perustuslakivaliokunnan mietintö siitä ja sitten jo hetken kuluttua viime vuosi, ja tämäkin vuosi alkaa olla aika pitkällä. Tämä on vähän tällaista jälkijättöistä täällä eduskuntakäsittelyssä, ja sen takia ehkä vähän lomittain tässä nyt itse nostan muutamia huomioita esille.

Ensimmäisenä nostan... Myönnän, että minulle ei aivan ole hahmottunut selvästi se, milloin asia menee oikeuskanslerille ja milloin se menee oikeusasiamiehelle. Ymmärrän sen karkean jaon kyllä, mutta vähän samoissa asioissa, laillisuusvalvonnassa ja sitten oikeuksien toteutumisessa, molemmat toimivat. Hivenen huolestuneena olen seurannut sitä, millä tavalla meillä valtionhallinnossa esimerkiksi erilaisten asiakirjojen saanti viivästyy. Tänä vuonna oikeuskansleri on todennut, että valtioneuvoston kanslia viivytteli kuukausia kansalaisen tiedusteluun vastaamisessa. Ja toisessa, joka oli sitten oikeusasiamiehellä, oli tehty tietopyyntö sosiaali- ja terveysministeriön hallitusneuvokselle Ismo Tuomiselle syksyllä 2017 ja meidän valtionhallinto toimittaa asiakirjan huhtikuussa 2020. Oikeusasiamies on tässä ollut toimivana henkilönä.

Toivoisin, että näissä me päästäisiin nopeampaan toimintaan. Ymmärrän sen, että pyyntöjen määrät varmasti kasvavat merkittävästi myös tämän samaisen sähköisen asioinnin kautta, mutta nämä ajat ovat kyllä liian pitkiä.

Sitten viimeiseksi olisi mielenkiintoista kuulla oikeuskanslerin arviota nyt tästä oikeuskanslerin omasta roolista, mikä on noussut esille tänä vuonna ja oikeastaan tämän covid-pandemian aikana. Se ehkä selkeimmin tuli esille liikkumisrajoituskohdassa mutta aika paljon myös muissa covid-19:ään, koronaan, liittyvissä esityksissä, jotka ovat sisältäneet luvattoman paljon perustuslaillisia ongelmia. Silloin tietysti pitää kysyä, miten valtioneuvoston laillisuusvalvonta toimii ja minkälaisella roolilla näissä toimitaan, kun tässä liikkumisrajoitustapauksessa oikeuskansleri ei pelkästään toiminut laillisuusvalvojana vaan vastasi myös muotoiluista sekä myös antoi pääministerille ohjeita, mitä asioita pitää korostaa niistä kansalaisille kerrottaessa. Tämä ehkä luo helpolla jollain tavalla jonkinlaista pientä epäuskoa tai epäluuloa ihmisiin, että samat henkilöt toimivat vähän niin kuin lomittain näissä asioissa. Kysyisin oikeuskanslerilta: miten näihin nyt tämän poikkeuksellisen covid-19-pandemian aikana esille tullessiin ongelmiin on haettu ratkaisuja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kivisaari.

17.18 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Todella kiitos perustuslakivaliokunnan mietinnöstä ja totta kai myös oikeuskanslerin kertomuksesta 2019 — hyvää työtä.

Korona on vienyt oikeastaan lähestulkoon kaiken tilan, ja meille on kertynyt pidemmän tähtäimen hoiva-, hoito-, oppimis-, syrjäytymis- ja myöskin lainsäädäntövelkaa. Nämä seikat usein määrittelevät myös huolipuheitamme täällä salissa.

Punkt i protokollet PR 103/2021 rd

Ehkä, puhemies, edustaja Heinosen tavoin nostan muutamia yleisiä huomioita. Hyvinvointiin liittyvillä ongelmilla on usein taipumus periytyä ja kasaantua. Tulevaisuudessa perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen on ymmärtääkseni vaakalaudalla, mikäli emme kykene tähän kehitykseen puuttumaan. Tiedämme myös, että poliittista realismia on se, että meidän pitäisi samaan aikaan säästää ja tehdä rakenteellisia uudistuksia. Emme siis voi jättää tuleville sukupolville vastuuta tekemättömistä päätöksistä emmekä voi ylivelkaantamalla myöskään sitoa heidän käsiään.

Korona jättää siis meihin jälkensä. Hyvinvointivaltion kuuluu varmistaa, että myös tulevien sukupolvien perusoikeudet toteutuvat.

Puhemies! Näin yleisesti ajatellen lienee niin, että perustuslaki vaatii aina tulkintaa. Perustuslain säännökset on käsittääkseni kirjoitettu hyvin yleiseen muotoon, ja niissä on sen vuoksi paikoin laajastikin tulkinnanvaraa. Tiedämme, että perustuslain tulkinnassa voi olla käytännön tilanteissa siis vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotka kaikki olisivat perusteltavissa painottamalla eri näkökulmia. Painotukset ovat toisinaan myös sidoksissa arvoihin esimerkiksi niin, että yhden perustuslaissa turvatun perusoikeuden painottuminen voi rajoittaa toista perusoikeutta. Tämä on kaikki tuttua problematiikkaa nyt esimerkiksi korona-ajalta. Varsin tavallista on myös se, että perustuslakivaliokunnan kuulemisissa asiantuntijat eivät ole keskenään samaa mieltä hallituksen esityksestä.

Puhemies! Uskon kuitenkin, että haasteista huolimatta meidän järjestelmämme toimii. Kiitän myös oikeuskansleria siitä, että omalta osaltanne varmistatte sen, että laillisuusvalvontamme toimii. Se on kuitenkin kaiken yhteiskunnallisen toiminnan ydin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Koponen.

17.21 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Oikeuskanslerin kertomus on laaja ja seikka-peräinen katsaus edellisvuosien tapaan. Kertomuksen sisällöstä voisi puhua vaikka koko päivän. Haluan kuitenkin nostaa esille yhden kokonaisuuden: lastensuojelun ongelmat.

Puhemies! Elämme tällä hetkellä sosiaalista ja toimeentulon kriisiä, jonka koronapandemia on yhteiskuntaamme aiheuttanut. Lastensuojeluilmoitusten määrät ovat lisääntyneet vuodessa kymmeniä prosentteja ja kaksinkertaistuneet vuosikymmenessä. Ilmoituksia tehdään noin 400 kappaletta päivässä, ja käsiteltävät tapaukset ovat jatkuvasti vaikeutuneet. Sosiaalityöntekijät sijoittavat joka toinen tunti lapsen sijaishuoltoon, ja lastensuojelun kulut ovat kasvaneet räjähdysmäisesti, kun huostaanottojen määrä on noussut. Tälläkin hetkellä joka neljännellä vuonna 87 syntyneellä, eli 90-luvun laman lapsella, on tilillään rikoksia tai rikkomuksia, joka viidennellä on ollut mielenterveysongelmia ja joka kuudes oli 21-vuotiaana vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Kriisiytynyt tilanne edellyttäisi kokonaisvaltaista tarkastelua sekä puuttumista lastensuojelun rakenteellisiin ongelmiin. Jatkuvasti vaivanneet resurssiongelmat on ratkaistava ja ennaltaehkäiseviin palveluihin tulisi panostaa ylisukupolvisen ongelmaketjun katkaisemiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Niemi.

17.23 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! On kiitoksen aika silloin, kun on aihetta kiittää. Eduskunnan tilintarkastajien puheenjohtajana haluan lausua erityiskiitoksen oikeuskanslerille ja myöskin perustuslakivaliokunnalle ja sen puheenjohtajalle, kun jou-

Punkt i protokollet PR 103/2021 rd

duimme varsin poikkeukselliseen tilanteeseen eduskunnan tilintarkastuksessa tarkastettaessa eduskunnan, Ulkopoliittisen instituutin ja varsinkin Valtion tarkastusviraston tilejä. Näistä nyt toivottavasti saamme viisautta ja oppia tulevaisuudessakin, mutta tässä vaiheessa teille kiitos näistä neuvoista ja opastuksesta, joihin jouduimme kääntymään ja pyytämään neuvoja näissä asioissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Oikeuskansleri Pöysti, 3 minuuttia.

17.24 Valtioneuvoston oikeuskansleri Tuomas Pöysti: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille salissa esitetyistä tärkeistä huomioista, joita pidämme jatkotyössä esillä. Pyysin puheenvuoron, jotta voin vastata edustaja Heinoselle suoriin kysymyksiin, vähättelemättä muita puheenvuoroja.

Laajempi keskustelu varmasti käydään perustuslakivaliokunnassa, mutta oikeuskansleri ei vastaa siis muotoiluista eikä niihin osallistu, mutta oikeuskansleri voi kiinnittää huomiota oikeudellisesti selkeästi virheellisiin muotoiluihin. Tässä liikkumisrajoituslakiesityksessä oli selkeästi virheellisiä muotoiluja vielä siinä vaiheessa, kun se vietiin valtioneuvoston esitykseen, ja kiinnitin niihin huomiota.

On hyvä myöskin muistaa suomalaisessakin keskustelussa se, että minun kansainväliset kollegani, jotka ovat riippumattomia, usein ylimpiä tuomioistuimia, paljon laajemmassa mittakaavassa tekevät niin sanottuja muotoiluvastaehdotuksia siinä tilanteessa, että muotoilut ovat huonoja.

Tämä viestintäkysymys vähän tiedotusvälineissä irtautui asiayhteydestä. Halusin kiinnittää huomiota siihen, mikä siinä tilanteessa on kansalaisten ymmärryksenkin kannalta oikeudellisesti oleellisen tärkeää, enkä niinkään toimia minään viestintäkonsulttina. Joka tapauksessa näitten tapahtumien jälkeen olen itse tiukentanut käytäntöjä sen suhteen, kuinka auliisti vastataan perustuslain sinänsä velvoittamalla tavalla kysymyksiin, joita tulee ministeriöstä ja ministeriöistä. Samaten olemme varovaisesti mutta hieman tiukentaneet myöskin sitä linjaa, mikä on vähimmäistaso, eli aikaisempaa helpommin pyydämme asian palauttamista valmistelun puutteitten johdosta. Siitäkin on näyttöä.

Tarkemmin vastaan kohta puheenvuorossani, mutta tämän koronapandemian aikana oli sellainen tilanne, että jatkuvasti oikeuskansleri joutui hallitsemaan epätäydellisyyttä, eli ehdotukset eivät olleet missään tapauksessa parhaita mahdollisia, mutta suomalaisten etu ehkä kuitenkin oli se, että ne puutteineenkin tulevat tähän taloon arvioitaviksi, verrattuna siihen, että varsinkin tulkinnanvaraisissa asioissa yhden tulkitsijan voimin ne palautetaan valmisteluun. Mutta nyt olemme sitäkin mahdollisuutta entistä hanakammin käyttäneet. Se toivottavasti vähitellen näkyy parempana laatuna myöskin eduskunnan työssä.

Arvoisa puhemies! Olen lyhyesti vastannut esitettyihin kysymyksiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, oikeuskansleri Pöysti. — Edustaja Heinonen.

17.27 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan kyllä kiittää oikeuskansleri Pöystiä hyvästä ja aiheellisesta vastauksesta, ja niin kuin esille toin, tietysti tämä koronatilannehan on ollut täysin poikkeuksellinen ja on ollut täysin ymmärrettävää, että aikataulut ovat olleet tiukkoja. Se on varmasti ollut epäinhimillistä meidän ministereille, poliittisten päätösten tekijöille, mutta myös ministeriöissä asioita valmisteleville henkilöille. Niitä

Punkt i protokollet PR 103/2021 rd

on tehty kovassa paineessa, tiukassa aikaikkunassa, ja silloin tietysti tämä, mitä oikeuskansleri Pöysti toi esille, on täysin ymmärrettävää ja inhimillistä, ja varmasti oikea ratkaisu on ollut se, että asioita on saatu eteenpäin.

Tämä oli mielenkiintoinen huomio, jonka oikeuskansleri nosti esille, miten muissa maissa vastaavat henkilöt toimivat. Tämä on varmaan sellaista pohdintaa, mitä pitää Suomessakin läpi käydä, tätä vaihtoehtoisten muotoilujen ja muiden selvittämistä, niin että olisimme kaikissa tilanteissa hyviä ja joustavia ja pystyisimme toimimaan mahdollisimman hyvin.

Lämmin kiitos oikeuskansleri Pöystille hyvästä vastauksesta.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände utskottets förslag till ställningstagande med anledning av berättelse B 12/2020 rd. Ärendet slutbehandlat.